

KỶ NIỆM 35 NĂM NGÀY THÀNH LẬP VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ ĐÓN NHẬN HUÂN CHƯƠNG ĐỘC LẬP HẠNG BA

HỒ SĨ QUÝ (*)

Cách đây 35 năm, ngày 8/5/1975, theo Quyết định số 93/CP của Hội đồng Chính phủ, Viện Thông tin KHXH ra đời trên cơ sở hợp nhất *Thư viện KHXH* và *Ban Thông tin KHXH*, hai tổ chức tiền thân trực thuộc Viện KHXH Việt Nam.

Với Quyết định tiếp theo (số 54/KHXH- QĐ ngày 24/3/1976 của Ủy ban KHXH Việt Nam), nhiệm vụ của Viện được xác định là “thông tin kịp thời và chính xác *những cái mới trong KHXH*” bao gồm *những thành tựu mới, những vấn đề mới, những phương pháp mới và những luận điểm mới, trong đó có xu hướng mới và tác phẩm mới*. Đến nay, thuật ngữ “*cái mới trong KHXH*” không còn được ưa dùng như những ngày đó, song thực chất của vấn đề, nội dung cốt lõi của thông tin KHXH thì vẫn khó có thể thay đổi. Nghĩa là những nhiệm vụ chiến lược của Viện Thông tin KHXH đã được xác định hợp lý ngay từ hơn 3 thập niên trước, tạo ra được định hướng khoa học đối với hoạt động thông tin khoa học non trẻ của khoa học nước nhà.

Sau 30 năm xây dựng và trưởng thành, Quyết định số 352/2005/QĐ-

KHXH ngày 25/4/2005 của Viện KHXH Việt Nam, một lần nữa khẳng định chức năng và nhiệm vụ của Viện: “Thông tin cho các cấp lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, các cơ quan hoạch định chính sách, các tổ chức nghiên cứu và đào tạo, các doanh nghiệp... về những vấn đề cơ bản và xu hướng phát triển của KHXH; Bảo tồn, khai thác và phát huy di sản truyền thống *Thư viện KHXH*. Xây dựng và phát triển thư viện là *Thư viện Quốc gia về KHXH*; Chủ trì, điều phối và hỗ trợ các hoạt động nghiệp vụ thuộc lĩnh vực thông tin và thư viện trong toàn Viện KHXH Việt Nam”.

35 năm là quãng thời gian chưa dài, nếu so với những cơ sở nghiên cứu khoa học có uy tín khác trong và ngoài nước, song với sự lao động, sáng tạo không mệt mỏi của các thế hệ cán bộ công chức, viên chức trong Viện, những việc mà Viện Thông tin KHXH đã làm được,

(*) GS., TS., Viện trưởng Viện Thông tin KHXH. Diễn văn trình bày tại Lễ kỷ niệm 35 năm thành lập Viện và đón nhận Huân chương Độc lập hạng Ba ngày 19/6/2010.

theo đánh giá của nhiều cơ quan, của các giới dùng tin và của bạn đọc Thư viện KHXH, thì đó là những thành tựu không hề nhỏ bé, giúp cho Viện không ngừng phát triển về mọi mặt và được Chủ tịch Nước tặng Huân chương cao quý hôm nay.

Tại Lễ kỷ niệm long trọng này, cho phép tôi thay mặt Viện Thông tin KHXH xin được điểm lại một cách vắn tắt những thành tích đó như sau:

I. Như chúng ta đều biết, nói đến *Viện Thông tin KHXH* là nói đến *Thư viện KHXH* và hệ thống các ấn phẩm nghiên cứu - thông tin đặc thù mà Viện Thông tin KHXH đã cung cấp cho giới khoa học, các cơ quan lãnh đạo Đảng và Nhà nước, các nhà hoạt động xã hội và đông đảo người dùng tin trong suốt 35 năm qua. Bởi vậy, trước hết, xin được kể đến những loại hình sản phẩm thông tin đặc thù, đã trở thành thân quen với đông đảo các nhà khoa học và các nhà hoạt động xã hội từ Trung ương đến địa phương:

1. Tạp chí *Thông tin KHXH*. Bắt nguồn từ *Tập san Thông tin KHXH* ra đời năm 1977, tạp chí Thông tin KHXH ra số đầu năm 1978, định kỳ xuất bản là 12 số/năm, đến tháng 6/2010 đã xuất bản được 330 số.

2. *Bản tin phục vụ nghiên cứu (Tin nhanh)* và *Tin tham khảo đặc biệt*. Xuất bản từ năm 1990, định kỳ xuất bản hiện nay là 100 số/năm, đến tháng 6/2010 đã xuất bản được gần 1500 số.

3. Từ năm 1990 đến năm 2003, do yêu cầu của các cơ quan lãnh đạo và các cơ quan hoạch định chính sách, một số loại hình ấn phẩm đã được Viện Thông

tin KHXH xuất bản dưới dạng: “Cái mới trong KHXH”, “Thông tin chuyên đề KHXH”, sách “sưu tập chuyên đề”... Các loại ấn phẩm này, mỗi năm được xuất bản từ 5 đến 10 cuốn. Sau năm 2003, loại hình ấn phẩm này chuyển thành các sách chuyên khảo, tham khảo. Tính đến nay, Viện Thông tin KHXH đã xuất bản được hơn 100 đầu sách, nhiều cuốn trong đó được đánh giá là có giá trị khoa học và thực tiễn cao.

4. *Niên giám thông tin KHXH*. Đây là một loại hình sản phẩm mới mà chúng tôi học tập từ truyền thống của các Viện nghiên cứu hàn lâm châu Âu. Năm 2006 *Niên giám thông tin KHXH* ra số đầu tiên. Định kỳ xuất bản mỗi năm 1 số. Đến nay đã xuất bản tới số 5.

5. Tạp chí *Social Sciences Information Review (Thông tin KHXH tiếng Anh)*. Được sự tạo điều kiện và khích lệ của Viện KHXH Việt Nam, bắt đầu từ năm 2007 tạp chí Thông tin KHXH tiếng Anh ra số đầu tiên. Định kỳ xuất bản mỗi năm 4 số. Đến nay đã xuất bản tới số 14 và chúng tôi đã nhận được những phản hồi tích cực.

6. Dự kiến từ năm nay, 2010, Viện Thông tin KHXH sẽ thử nghiệm xuất bản *Niên giám thông tin KHXH nước ngoài*. Định kỳ xuất bản dự kiến mỗi năm 1 số.

II. So với hầu hết các Viện nghiên cứu khác, Viện Thông tin KHXH có một dạng hoạt động đặc thù là *Thư viện KHXH*. Chẳng những các nhà khoa học trong nước mà nhiều nhà khoa học thế giới còn biết rằng, Thư viện KHXH do Viện Thông tin KHXH quản lý được chính thức thành lập năm 1968, nhưng đã có lịch sử hơn 100 năm mà tiền thân

là Thư viện Viện Viễn Đông bác cổ Pháp thành lập năm 1902. Tại đây nhiều tư liệu quý hiếm về phương Đông và Đông phương học đã được lưu trữ và đến nay, mới chỉ được khai thác một phần. Nửa thế kỷ KHXH Việt Nam đã bổ sung cho Thư viện một khối lượng tài liệu khác cũng rất lớn và quý giá. Sự phát triển của Thư viện phản ánh sự phát triển của KHXH Việt Nam và sự phát triển của đất nước. Với nguồn tư liệu và khả năng phục vụ của mình, Thư viện KHXH luôn được các thế hệ độc giả trong và ngoài nước, các cơ quan Đảng và Nhà nước, các trường đại học, các tổ chức xã hội khác biết đến như một địa chỉ tin cậy của giới nghiên cứu. Hàng năm, lượng bạn đọc tìm và sử dụng tài liệu tại Thư viện lên tới hàng ngàn lượt người. Thư viện thường xuyên triển khai một số biện pháp nghiệp vụ nhằm trợ giúp bạn đọc tìm kiếm, khai thác các dạng thông tin. Đặc biệt, cũng suốt 35 năm qua Thư viện vẫn phục vụ bạn đọc cả 2 ngày nghỉ thứ bảy và chủ nhật như truyền thống của nó vẫn có từ khi thành lập đến nay.

Trong lĩnh vực nghiệp vụ thư viện, Viện Thông tin KHXH với tư cách một cơ quan đầu mối về hoạt động thông tin - thư viện đã có nhiều cố gắng để xây dựng hoạt động thông tin - thư viện theo mô hình tích hợp hoạt động thông tin - thư viện với xuất bản điện tử. Đón bắt sự phát triển của nghiệp vụ thông tin - thư viện, Viện đã mở rộng hợp tác quốc tế với các thư viện, các trường đại học, các viện nghiên cứu có uy tín trên thế giới để trao đổi nghiệp vụ và học hỏi kinh nghiệm. Mấy năm gần đây, Viện đã hợp tác và giúp đỡ Trung tâm Thông tin – Thư viện, Viện KHXH quốc gia Lào về nghiệp vụ thư viện, hợp tác với

Đại học Temple (Mỹ) về thử nghiệm số hóa các tài liệu Hán Nôm, hợp tác với Trung tâm văn hóa Đại sứ quán Pháp về thử nghiệm số hóa tài liệu tiếng Pháp, hợp tác với Viện Hàn lâm SINICA và Thư viện Quốc lập Đài Loan về số hóa các tư liệu cổ tiếng Trung. Viện cũng đã nghiên cứu và biên soạn tài liệu hướng dẫn sử dụng khung phân loại DDC cho các thư viện thuộc Viện KHXH Việt Nam. Đặc biệt, phối hợp tổ chức quốc tế về xuất bản trực tuyến (INASP), những năm gần đây, Viện Thông tin KHXH đã tổ chức nhiều Hội thảo (Workshops) về công nghệ xuất bản trực tuyến cho các cơ sở thông tin thư viện trong toàn quốc và trong Viện KHXH Việt Nam. Hiện, Viện Thông tin KHXH là đơn vị đi đầu về xuất bản trực tuyến trong hệ thống các tạp chí KHXH trực tuyến của Việt Nam.

III. Bên cạnh và đồng thời với chức năng thông tin khoa học và hoạt động thư viện, Viện Thông tin KHXH còn có chức năng nghiên cứu khoa học. Trong những năm gần đây, việc thực hiện chức năng này đã có bước tiến rất đáng kể. Viện đã là cơ quan chủ trì và cán bộ của Viện đã được giao làm chủ nhiệm một số đề tài cấp Nhà nước và cấp bộ, một số đề tài có hợp tác nghiên cứu với nước ngoài và một số đề tài chuyên cho lĩnh vực hoạt động thư viện. Các chủ đề được triển khai nghiên cứu là các thông tin về CNXH và sự nghiệp xây dựng CNXH ở Việt Nam, về các thành tựu mới trong KHXH, các vấn đề KHXH liên quan trực tiếp tới việc xây dựng chiến lược phát triển, hoạch định chính sách, và các vấn đề của Việt Nam, về con người và phát triển con người... Thông qua nghiên cứu khoa học, công tác đào tạo cũng được triển khai với nhiều nhiệm

vụ mới. Trình độ của cán bộ trong Viện cũng như các kết quả đóng góp khoa học cụ thể của Viện đối với sự phát triển của KHXH ngày một nâng cao.

*
* *

IV. Trên đây là những thành tích chủ yếu của Viện Thông tin KHXH 35 năm qua. Làm nên những thành tích ấy chính là lao động sáng tạo của nhiều thế hệ cán bộ, công chức, viên chức của Viện Thông tin KHXH. Trong những năm qua, những thành tích cụ thể của Viện đã được các cơ quan lãnh đạo của Đảng và Nhà nước ghi nhận với các hình thức khen thưởng như sau:

- Năm 1995, Viện Thông tin KHXH được Chủ tịch Nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Nhất.
- Các năm 2000, 2004, 2005, 2006, 2007, và 2009, Viện Thông tin KHXH được Chủ tịch Viện KHXH Việt Nam tặng Cờ thi đua “Đơn vị xuất sắc”.
- Năm 2005, Viện Thông tin KHXH được Bộ Văn hoá - Thông tin tặng Cờ thi đua xuất sắc ngành Thư viện.
- Năm 2009, Viện Thông tin KHXH được Thủ tướng Chính phủ tặng Bằng khen.
- Năm 2010, Viện Thông tin KHXH được Bộ Văn hoá - Thể thao và Du lịch tặng Bằng khen về hoạt động Thư viện 35 năm (1975-2010).

Với những cố gắng của mình, ngày 24/5/2010 vừa qua, Viện Thông tin KHXH đã được Chủ tịch nước CHXHCN Việt Nam ký Quyết định tặng thưởng Huân chương Độc lập hạng Ba.

Vinh dự lớn lao này là công sức của tất cả những ai đã từng sống, lao động,

học tập và công tác tại Viện Thông tin KHXH 26 Lý Thường Kiệt, Hà Nội.

Được tặng thưởng Huân chương cao quý của Nhà nước, cho phép tôi thay mặt Viện Thông tin KHXH bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc tới các cơ quan lãnh đạo Đảng và Nhà nước, đặc biệt, Viện KHXH Việt Nam, cơ quan chủ quản của Viện Thông tin KHXH, suốt 35 năm qua đã đặt Viện Thông tin KHXH vào đúng vị thế của nó trong sự phát triển của nền KHXH nước nhà, đã giao nhiệm vụ và tạo điều kiện để Viện Thông tin KHXH hoàn thành nhiệm vụ và ngày càng phát triển.

Được tặng thưởng Huân chương cao quý của Nhà nước, Viện Thông tin KHXH xin cảm ơn các cơ quan hữu quan trong và ngoài nước, các cộng tác viên xa và gần, các nhà khoa học, các nhà quản lý và hoạt động xã hội, các đồng chí và các bạn đã tạo điều kiện, hợp tác, giúp đỡ, và cùng chúng tôi lao động tạo nên thành tích có ý nghĩa này.

Được tặng thưởng Huân chương cao quý của Nhà nước, Viện Thông tin KHXH xin cảm ơn những đối tác tin cậy, cảm ơn bạn đọc của thư viện và những người sử dụng thông tin đã nhiều năm gắn bó với Viện, coi Viện Thông tin KHXH là địa chỉ thân thuộc của giới KHXH Việt Nam.

Được tặng thưởng Huân chương cao quý của Nhà nước, cho phép tôi thay mặt Viện Thông tin KHXH cảm ơn các thế hệ cán bộ của Viện, những người đã trực tiếp làm nên diện mạo của Viện trong 35 năm qua.

Nhân dịp này, Viện Thông tin KHXH 35 tuổi, xin chân thành gửi tới Đồng chí, Đồng nghiệp và Bạn bè gần xa lời cảm ơn và lời chúc sức khỏe, hạnh phúc.